

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת וזאת הברכה

מורכבותם של אנשים גדולים

משה רבנו מברך את בני ישראל לפני מותו, וזו ברכתו לראובן:

"יְחִי רְאוּבֵן וְאֵל יִמֵּת וְיֵהִי מִתְּיֹ מִסְפָּר" (דברים לג, ו).

מה פירושו של משפט תמוה זה? הלוא אם ראובן יחיה ודאי שלא ימות?!

הרמב"ן מביא כמה וכמה פירושים על הפסוק. על פי אחד הפירושים משה רבנו העניק לבני ראובן ברכה מיוחדת לאור התחייבותם לשמש חיל חלוץ בכיבוש הארץ. הואיל והלחימה בקו החזית מסוכנת ביותר בדרך משה את ראובן שכל בני שבטו יחיו ויגברו על אויביהם ("יְחִי רְאוּבֵן"), ושאיש מהם לא ימות במלחמה ("וְאֵל יִמֵּת"). על כך הוסיף תוספת חיזוק: "וְיֵהִי מִתְּיֹ מִסְפָּר" – שבתום המלחמה יהא מספר אנשי השבט ("מִתְּיֹ" = אנשיו) זהה לכשהיה קודם המלחמה, וכולם ישובו לאוהליהם בריאים ושלמים.

ונוסיף עוד שבביטוי "יְחִי רְאוּבֵן" יש מעין קריאת חיזוק ועידוד – כמו "יחי המלך" – ואילו הביטוי "וְאֵל יִמֵּת" מבטא תפילה שלכל הפחות יצליח ראובן לשרוד. שני הקצוות הללו משקפים שני ממדים באישיותו של ראובן.

מצד אחד הוא גדול שבגדולים – הוא "פתח בהצלה תחילה" (מכות י, א) והביא לעולם את עניינה של הערבות ההדדית, בהצילו את יוסף מיד אחיו בשעה שביקשו להורגו. מצד שני הוא שפל שבשפלים בשל חטאו הגדול – "וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלֵהָהּ פִּלְגֶשֶׁת אֶבְיֹן" (בראשית לה, כב).

אישיותו המורכבת של ראובן מעוררת תהייה כיצד ראוי להתייחס לאנשים גדולים שכשלו. האם נפילתם מחייבת אותנו למחקם מזיכרוננו? תשובתו של משה רבנו חד משמעית: חלילה וחס! יש למחות כמובן על העוול ולהקיא את המעשים הרעים, אך אין לשכוח את מעשיהם הגדולים שעשו.

ראובן אומנם חטא, אך יש לזכור שלצד הנפילה הגדולה נזקפת לזכותו גם התנהגות הרואית.

ראובן יכול להיות למעשה כל אחד ואחד מאיתנו, כי זה כל האדם: גוף ונפש, עוצמות של קדושה ועוצמות של שפלות שעשויות לשכון זו לצד זו בגוף אחד. ומתוך הבנה זו שכה רחוקים אנו משלמות עלינו להתמלא בענוה כלפי ראובן. לא נאפשר לחטאו הצורב למחות את זכר פעולותיו הטובות והברוכות.

"יְחִי רְאוּבֵן" בזכות גדלות נפשו, "וְאֵל יִמֵּת" בשל פשעיו – אף שהגיע קרוב למיתה רוחנית. נתון ייתן את הדין על פשעיו, אך שמו לא יימחה, ואנו נזכור את גדלותו ונלמד ממעשיו הנפלאים.

שאל דוד בוצ'קו